

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

25. De pœnis quib. parentum peccata filiorum in parentes puniuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

Quæres, An filius familias debeat fratribus conferre, hoc est, ad collationem afferre, quæ de bonis parentum male consumptæ? Nauarrus in *Manuali* c. 17. n. 156 cum *Antonio 2. par. tit. 1. c. 15. §. 1.* respondet, debere, ac proinde in suam legitimam portionem computare cogitur, nisi pater dum vixit, ea condonauit, aut ea filius insumpserit expresso, vel tacito patris consensu. Aliquando, n. filius familias ludis, id sciente patre, & non prohibente cum aliquo facile & commode possit. Vnde Scotus in *4. de Iustitia. q. 5. art. 2.* docet filium familias, qui quotannis centum aureos accipit à patre loco alimentorum, iure posse in singulos annos impendere quatuor, aut quinque aureos ad eleemosynas erogandas, ad donandum, vel ad ludendam honeste; vt solet quis ludere animi reficiendi gratia.

Verum quærit aliquis, an filius cogatur fratribus conferre, quæ ei pater donauit ob ipsius merita, obsequia & officia? Communis est sententia, non debere. *Barto. in tract. predicto de duob. fratrib. §. 1. §. Nec castrensi. ff. de collat. bono. Nauar. in manuali. c. 17. num. 144. §. seq. Siluester in verb. peculium 1. q. 19. §. in verb. Donatio 2. q. 7. dicto 13. Antonius Gomes in l. 29. Taurina num. 23. Couarr. cap. Cum in officio, de testam. n. 11.* Ratio est, quia huiusmodi donatio remuneratoria dicitur qua donat pater filio ad remunerandum beneficium ipsius; & proinde est quedam donatio ob causam, non quidem debita lege iustitiæ, sed lege æquitatis, quatinus, qui grati animi est, seruandam putat.

Tertio quæritur, An quæ pater donat filio non ob causam, sed gratis, & liberaliter, ea filius conferre fratribus debeat? Dixi superius, tales donationes inter patrem & filium non valere, nisi quæ pater donauit filio, tradiderit: & tunc etiam si tradiderit donata, integrum esse patri dum viuit, quæ donauit, reuocare, quod si non reuocet, morte patris donationis eius confirmatur, ita vt incipiant valere, & retrorahantur ad tempus, in quo factæ sunt, vt vna cum rebus donatis fructus inde percepti ad filium pertineant: dummodo facta donatio, etiam sine insinuatione, non excedat quantitatem, quam absque insinuatione patri permillum est donare: alioqui sola morte patris non confirmatur donatio ex ea parte, qua excedit, nisi pater in morte expresse donationem confirmauerit: tunc enim valeret etiam quatenus excedit, non quidem donationis sed legati, quod insinuationem non requirit. *Hæc colliguntur ex Glossa in l. donationes 1. in verb. Referatur C. de donatio. inter virum, & vxor. §. l. cum res. C. de donatio. Atq; ita Antonius Gomes in 2. tomo varia. resolut. c. 4. §. in l. 17. Taurina. n. 8. §. l. 29. nu. 26. Couarr. de testam. c. Reynaldus §. 2. n. 6. Nauar. in Man. c. 17. 146. §. 149.*

Item donatio simplex filio familias facta à patre, si iureiurando confirmetur, statim valet, etiam si nulla sit facta rei donatæ traditio, vt habet communis opinio testibus *Alexandro, Socino, Carneio, Lafone, apud Iulium Clarum, lib. 5. recept. sentent. q. 8. vers. sed qua 20.* quia cum solum iure ciuili donatio sit irrita, iureiurando confirmata vim habet, sicut id quod habetur in cap. quamuis, de pactis in 6.

Præterea, donatio simplex à patre facta filio emancipato, statim valet, etiam si ei non sit facta rei donatæ traditio, cum de bonis, §. l. cum res. C. de donationibus inter virum & vxorem, valet, inquam, dummodo si absque insinuatione facta sit, non excedat quantitatem, quam pater donare potest. Hæc tamen res eo modo donata filio emancipato, conferenda est, vt à liberis. ad finem. C. de collat.

Aliubi tamen statuta ciuitatum, populorum, & Constitutiones Principum decernunt vniuersim, vt omnia quæ donata sunt filiis à parentibus, conferantur fratribus, ita tamen, vt non sint donata loco alimentorum, vel causa militiæ, vt essent bona castrensia, vel quasi castrensia.

Aliubi etiam leges Municipales, Regalesve constituunt, vt omnis donatio simplex facta filio siue emancipato, siue in patria potestate constituto; siue à patre, siue à matre, statim habeat vim etiam si nulla sit rei donatæ facta traditio, sed semper reuocari potest nutu eius, qui donauit.

Si vero sit facta traditio, ita rata & firma est, vt amplius reuocari non possit. In quo iuri communi tripliciter derogatur.

Primo, quia donatio facta à patre filio familias, sine traditione valet, vt patris morte confirmetur: cuius contrarium decernit ius commune.

Secundo, quia donatio facta filio familias cum rei donatæ traditione, statim est firma & irrevocabilis: cum tamen contrarium ius commune constituat.

Tertio, quia donatio facta filio à patre, vel aliis ascendentibus, etiam sine traditione, quando valet, statim est firma, & irrevocabilis iure communi, & tamen iure speciali est reuocabilis vsque ad mortem eius, qui donauit.

Postremo, alicubi etiam statuta, & constitutiones vigent, vt omnis donatio simplex facta vni ex filiis, aut descendētibus, siue per vltimam voluntatem siue per contractum inter viuos, eo ipso censetur facta in tertiam, & quinta parte bonorum testatoris, aut donatoris, etiam si nihil aliud expresse sit: ac proinde nec conferenda, nec computanda in partem legitimam, sed vt habeat filius tanquam præcipuum. Quod si tertiam & quintam partem bonorum excedat, incrementum in legitimam partem computatur. Si vero excedat legitimam, & tertiam, & quintam partem bonorum, tunc in eo, quod attinet ad incrementum, donatio fit inofficiosa & irrita. Ita habent leges Regales in Hispania, testis Couarr. c. Reynaldus de Testamento. §. 2. nu. vis.

C A P. XXV.

De pœnis, quibus peccata filiorum in parentes puniuntur.

Primo quæritur, Quænam pœna sit in parricidam legibus constitutas sciendum est, parricidium esse grauissimum omnium peccatorum, quæ in parentes admittuntur. Porro parricida est proprie, qui patrem, aut matrem necauit: Sed dicitur etiam in parricida, qui filium, aut quemuis alium propinquum occidit. Item Patricius oppressor, aut proditor, vel hostis, parricida vocatur, eo quod Patria sit cuiusque quasi parens &ATRIX. Item Principis interfector, parricidæ nominatur: Imo, & qui hominem occiderat, apud veteres parricida dicebatur, eo quod par patrem occidisset. Numæ Pompilij lex erat: *Qui liberum hominem dolose morti dederit, parricida est.*

In præsentem tamen loco parricidam vocamus, qui parentem interimit: Et in l. si quis, C. de his qui parentes, vel liberos occiderunt, acerbissime plectitur parentis, aut filij occisor. Si quis, ait lex à Constantino lata, parentis, aut filij aut omnino affiniatus eius, qui nuncupatione parentum conuictus, sua preparauit, siue clam, siue palam id ensis fuerit, pœna parricidij puniatur, & neque gladio, neque ignibus, neque vili alij solenni pœna subiugatur: sed insutus culco, cum cane, & gallo gallinaceo, & vipera, & simia, & inter eos ferales angustias comprehensus serpentium contubernis miscetur: & vs regionis qualitas tulerit, vel in vicinum mare, vel in amnem proiciatur, vt omni elementorum visu viuus capere incipiat, & eo coctum superstiti, terra mortuo auferatur. Hactenus lex: quam etiam habet Iustinianus in *Instit. de publicis iudiciis, §. Alia.*

Sed longe ante Constantinum fuit lex more maiorum de parricidis instituta, vt constat ex l. pœna ff. ad legem Pompeianam de parricidiis, vbi habetur: pœna parricidij more Maiorum hæc instituta est, vt parricida virgibus, anguinis verberatus deinde in culco insuatur cum cane, gallo gallinaceo, vipera, & simia: deinde in mare profundum culcus iniecerit. Hoc ita: si mare proximum sit; alioqui bestis subijciatur, secundum Adrianum constitutionem. Sic lex, Plutarch ait Romul. regem nullam parricidio pœnâ constituisse, sed qualem unquam eadem hominis parricidium appellasti, vt tunc temporis vocabatur. Illud enim fieri non posse, hoc impie fieri iudicauit. Solon item interrogatus cur nullum in parricidas supplicium

Cic. in
an pro
Sex.
Roscio
Amerino.

confiteatur? Respondit: quod neminem tam nefarium & perditum hominem esse putaverit, qui tantum scelus admitteret. Sapienter, inquit Cicero, fecisse dicitur, cum de eo nihil sanxerit, quod antea commissum non erat: ne non tam prohibere, quam admonere videretur. Teste L. Floro, P. Malleolus primus exiit apud Rom. qui matre interempta parricidii damnatus, infusus culeo in mare deiectus est. Et longe ante illum Hostius omnium primus apud Rom. post Annibalis bellum, sexcentis annis ab Urbe condita, patrem interemit, ut scribit Plutar. in vita Romuli: nec tamen in culeum infusus legitur, quia nondum id supplicii in parricidas erat constitutum. Unde primus omnium in urbe fuit prædicto supplicii genere Malleolus punitus post bellum Cimbricum, & Marii victoriam. Cicero in oras. pro Sex. Roscio Amerino: cum sapienter fecisse Solonem dixisset, quod nullam in parricidas poenam sanxisset, quippe qui tale flagitium fieri posse non crederet, postea subdit: Quanto Maiores nostri sapientius, qui cum intelligerent nihil esse tam sanctum, quod non aliquando violaretur audacia, supplicium in parricidas singulare excogitauerunt, ut quos natura ipsa retinere in officio non potuisset magnitudine poene, maleficio submoueretur: Insui voluerunt in culeum viuos, atque ita in flumen deici. O sapientiam singularem, Indices. Nomen videtur hunc hominem ex rerum natura sustulisse & eripuisse, cui repente culeum, solum, aquam, terramque ademerunt: ut qui cum necasset, unde ipse natus esset, careret in rebus omnibus, ex quibus omnia nata esse dicuntur. Noluerunt feris corpus obicere: ne bestie quoque, quæ tantum scelus attingissent, immantioribus crederentur: non sic nudos in flumen deicerent: ne cum denudati essent in mare, ipsum polluerent, quo cetera quæ violata sunt, expiari putantur. Denique nihil tam vile, neque vulgare, cuius partem ullam reliquerint. Etiam quid tam commune, quam spiritus viuus: terra mortuus: mare fluctuantibus: litte uel electis ita viuunt, dum possunt, ut ducere animam de celo non quantur: ita moriuntur, ut eorum ossa terra non tangat, ita iactantur fluctibus, ut nunquam abluantur: ita postremo iiciuntur, ut ne ad saxa quidem morti conquiscant. Hæc ille. Et Valerius Maximus: Tarquinus inquit, rex M. Tullium Dumnium, quod librum secretæ ciuiliū sacrorum continentem, custodis sua commissum, corruptus Petronio Sabino describendum dedisset, culeo infusum in mare abici iussit: idque supplicii genus non multo post parricidis lege irrogatum est. Insissime quidem: qui a pari vindicta parentum ac deorum violatio expianda est. Sic Valerius.

Ex his perspicitur, vere dixisse Modestinum in prædicta legis poena, morte Maiorum parricidas in culeum infusi: hoc enim supplicium non lege Pompeia constitutum est in parricidas, sed longe ante sancitum Pompeius fortasse lege renouauit: & Cicero ac Valer. Maxim. tantum culei meminerunt, non canis, viperæ, simæ & galli gallinæ. Iuuenalis tamen Satyra octaua, cum de Nerone qui matrem necauit, loqueretur, simæ, serpentis, & culei meminit:

Libera si dentur populo suffragia, quis tam Perditus, ut dubiet Senecam præferre Neroni, Cuius supplicio non debuit vna parari Simia, nec serpens vnus, nec culeus vnus?
Et Satyra 13.
Et deducendum corio bouis in mare, cum quo Claudius aduersis innoxia simia fasit.
Hinc Ouidius loquens de Scilla, qui Nisum patrem detracto illi capillo purpureo occidendum Minoi tradiderat, ait:

Dii re submoueant, ô nostri infamia sacli Orbe suo, sellisque tibi, pontisque negetur.
Auctor ad Herennium ait: Malleolus iudicatus est matrem necasse, ei damnato statim folliculo lupino os obolutum est, & solea lignea pedibus instricta sunt, & in carcerem ductus est. Teste Diodoro Siculo, Egyptii adeo parricidas in culeo infusi sunt, ut eos per singula membra acutis calamis cruciarent: mox minutissimis vitibus confauciatis, super spinarum aceros comburent. Lusitani item, ut scribit Strabo, parricidas fini-

bus ciectos saxis obruebant. Iulius Cæsar, ut refert Tranquillus, præter præscriptas legibus poenas, parricidas bonorum omnium publicatione multauit. Persæ teste Herodoto, omnem patris interfectorem, notum esse credebant. Iul. Iurifconsult. ait, pro regionis qualitate parricidas, vel bestiis obici solitos, vel igni viuos exuri. Nihil mirum est, si scelus, tam immane & atrox, tam acerbo, & acri supplicio puniatur. Porrenti, prodigii & monstri simile hoc flagitium appellat Cicero, & tam nefarium facinus, ut eo iura diuina & humana violentur: quorum maleficio scelera omnia complexa esse videantur.

Secundo quaeritur, quænam alia scelera parricidii poena plectantur? Respondeo: qui hominem sibi generis propinquitate coniunctum occidit, ut parricida punitur, l. 1. ff. ad legem Pompeiam de parricidiis: ut qui auum interimit, vel auam, fratrem, vel sororem patrualem, patruum, unculum, amitam, materteram, consobrinum, vel consobrinam, virum, vel uxorem, vel generum, nurum, vel socerum. Item ibidem: [Qui venenum emittit, patri daret, quamuis non potuerit dare, parricidii poena tenetur.] Item medicus, qui dolo sciens filio venenum tradiderit, ut patri daret, eidem poenæ subicitur. l. 2. ff. ad legem Pompeiam, de parricidiis: & qui sciens pecuniam mutuum dat ut venenum emat, quod patri præbeat, eadem poena tenetur, l. scienter, ff. ad legem Pompeiam, de parricidiis. Item extraneus filio mandans, ut patrem occidat. Præterea concili & focii eius maleficii, eadem poena plectuntur, l. utrum, ff. ad legem Pompeiam, de parricidiis. Hæc omnia locum habent, quando parricidium est consecutum; alioqui enim mitiori poena parricidia puniuntur.

Ex his manifestum est, quanta sit aliquarum gentium impietas & immunitas. Cæspii enim, si Herodoto credimus, parentes inclusos inedia necabant, cum iam ætatis annum septuagesimum excellerant. Bactriani, Indi, & Scythæ, parentes senio, morboque confectos, viuos obicere canibus consueuerant ad hoc ipsum de industria eutritis. Impius ad modum & impudens Nero fuit, qui matrem occidi iussit; & idem accutrens nudam intuitus dixit, Nesciui mihi matrem esse tam venustam. Exod. 21. lex diuina extat: Qui percusserit patrem suum & matrem, morte moriatur. Item: Qui maledixerit patri suo, vel matri, morte moriatur.

Tertio quaeritur, Quandonam sit circumstantia patris exprimens in peccatis contra parentes sacerdoti confitendis? Respondeo, in hisce omnibus peccatis quibus iniuria parentibus inferitur, semper esse circumstantiam parentum in confessione explicandam, siue iniuria inferatur verbis siue factis: veluti si filius maledicta in patrem conferat, vel eius honori, vel famæ detrahatur: si ei alimenta subtrahatur, vel denegetur: si ei manus violentas afferat, si eius iussa negligat.

Porro sicut consideranda est poena qua filiorum peccata in parentes puniuntur: sic etiam considerandum est diuinum præmium quod iis promittitur, qui parentes colunt & obseruant. Neque enim solum sempiternæ ac beatæ, sed huius etiam quem in terris agimus vitæ usum, Deus pollicetur, dicens: ut sis longæuius super terram, quæ sententiam interpretans Paulus, Pietas, inquit, ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futura. Nec solum temporis diuturnitatem ad viuendum promittit Deus, cū ait: ut sis longæuius super terram, sed etiam otium, quietem, & incolumitatem ad bene viuendum. Nam Deut. 5. Non solum inquit: ut longo viuas tempore, sed illud etiam addit: ut bene sis tibi. Nec putandum est diuini promissi fidem & constantiam deesse, cum interdum qui maiorem pietatem parentibus præstiterunt, his vita breuior sit: Quibus id quidem contingit, vel quod his oprime consulitur, qui prius è vita decedunt, quam à virtutis, & religionis, ac pietatis officio recedant. Rapiuntur enim (ut ait Sapiens) ne malitia mutet intellectum eorum, vel quia cum perniciis, & rerum omnium perturbatio impendat, è corporibus euocan-

Suet. in
vita Lu
lii Cæs.
6. 24.
Herod.
lib. 1.

Rhodi.
lib. 11. c.
21. lect.
Antiq.

Rhodi.
loco ci-
tato.
Ex. 21.

Sap. 4.

Valerius
Max.
lib. 1. de
Tarquinio
rege.

Ouid.
lib. Me-
tamor.

Diodor.
lib. 1. c. 3.
Strab.
lib. 3.

Isa. 57.

tur, ut communium tempore accerbit, rem etiam dant: A facio enim malitia, inquit Propheta: correptus est in suis, quod fit, ne eorum aut virtus, aut salus perire liceret; vel ne tristissimis temporibus ex populo iniquorum amicumque calamitatis & malis accerbissimos locos sentiant.

Rhodig. lib. 11. c. 20. luth. Antiq.

Illud etiam est maxime notandum, filiorum peccata in parentes diuina vindicta, aliquando ad posteritas derivati prava quadam imitatione, & exemplo. Quidam se excusabat quod patrem verberasset: Quia ipse, inquit, patrem quoque suum verberavit, & ille viros suum: quin & filium ostendens, & hic ait, ubi in virum exarserit, me quoque flagris cederet: hoc enim nobis gentile est. Quidam alius raptabatur a filio, cumque ad ianuam perductus foret; Desine, inquit, fili, nam ego patrem hinc usque raptaui.

CAP. XXVI.

De penis, quibus parentum peccata in filios puniuntur.

PRIMO quaeritur, quam poenam iuris incutiant parentes, qui filios exponunt ab alij. nutriendos? Respondeo, in c. si a patre, de infans. & languidis expositis, dicitur: si a patre sine ab alio, sciente ipso, aut ratum habente, & relegato pietatis officio infans expositus fuerit, hoc ipso a potestate patria sui liberatus: quod & de praedictis curat, unquam ex actis languidis, si expositi fuerint, vel si alij eorum alimenta impie denegari contigerit, dicendum est.

In l. si inuito, C. de infantib. exposit. habetur: si inuito, vel ignorante se, partus ancilla, vel adscripticia tua expositus sit, repetere eum non prohiberis; sed si inuito eius, si non a sure vendicaueris, ita fiet, ut si qua in alendo eo, vel forte ad discedendum officium iuste consumpta fuerint, restituas. Et in l. sequente, v. nusquisquis habetur: unusquisquis solus eum suam nutrivit; quod si exponendam putaverit, animadversum, quae constituta est, subiacebit: sed nec dominus, vel patronus repetendi aditum relinquimus, si ab ipsi expositus quodammodo ad a. oriam, voluntas misericordia amica collegit. Nec enim suum quis dicere poterit, quem pereuntem contempsit.

Hinc licet intelligere, infantem expositum a patre, vel ab alio, eo sciente, vel ratum postea habente, aetia potestate solui, & sui iuris effici, & ibi acquirere idem iuris est, si filius male valens & languidus cu. usumque aetatis expositus fuerit, idem etiam in filio languenti pater aliena subtraxerit, vel denegaverit. Porro is qui expositum aluerit, nullum ius in ipsum acquirat.

Sed quaestio est, an ea Constit. Pontif. generatim locum habeat in filijs sine bene valentibus, siue languentibus, cum ait: si pater alimenta denegaverit, patria potestate filium solui. Goffredus teste Abbate, sentit v. uerfe locum habere, sed Innocentius, Hostiensis, Ioan. Andr. & Abbas probabilius censent eam Constit. tantummodo esse intelligendam de filiis languidis, quibus pater alimenta denegat, nam poenam benignius & mitius interpretari debemus. Deinde, quia in his duplici ex capite pietas in filios violatur; tum quod filiis alimenta denegantur; tum quod male valentibus & languentibus, quod est deestabilis. Si secundo quaeras, quis appellatione infantis intelligatur? Respondeo, ex c. litteras, de spons. in pub. In fanctis aetas vocatur vsque ad septennium; infans igitur vocatur puer, donec septimum aetatis annum excesserit. Tertio quaeras, quas impensas repetere queat, qui infantem expositum enutrit? Glossa in c. ult. dist. 87. opinatur solummodo eas repeti iure posse, quae factae sunt in erudiendo, & docendo puero, non quae factae sunt in eo alendo, quia alimenta pietatis gratia sunt ei data, at quae pietatis causa erogantur in aliquem, minime repetuntur, ut colligitur ex c. sacrorum, 12. q. 2. l. alius. C. de negot. Sic etiam sentit Io. Andr. Quae opinio robur accipit ex eo quod habetur in l. patrem, C. de nupt. Patrem, qui filiam exposuit, hanc nunc adultam sumptibus, & labore suo factam, matrimonio coniungi filio tuo desideratis, fauere voto conuenit. Qui si reni-

tatur, alimentorum solutioni in hoc solummodo casu parere debet. Sed huic sententiae obstat, quod dicitur in l. si inuito, C. de infant. exposit. si inuito, vel ignorante se, partus ancilla, vel adscripticia tua expositus sit, restituito eius ita fiet, ut si qua in alendo eo, vel forte ad discedendum officium iuste consumpta fuerint, restituas. Et quia inuis haec lex tantummodo id decernat in seruo, vel liberto exposito; locum tamen habet etiam in filio exposito. Quare verius est, quod tradit Abbas; si alimenta datae sint ab eo qui dare debebat, ea iure non repeti, siue protectus sit se ea repetiturum, siue secus; Vt si Episcopus inf. nem expositum aluerit, vel si nutritus fuerit tanquam pauper ex communibus alieuius Ecclesiae bonis, vel si nutritus fuerit in aliquo publico loco causa communis misericordiae & pietatis extracto, nisi, ut dixi, hoc eodem lib. cap. 5. q. 7. is locus sit fundatus solum ad alendos eos, qui egent; tunc enim parentes si non egent, compensare debent impensas factas in eo loco ad alendum filium eorum. Et hoc modo intelligitur, quod habetur in cap. sacrorum, 12. quest. 2. & in l. Alimenta, C. de negotiis gestis. Quod si datae sint alimenta ab aliquo generis propinquitate conuncto; tunc verisimiliter creditur pietatis gratia data fuisse, ac proinde is qui dedit, iure non repetit, nisi fuerit protectus velle se eam rem recuperare. Et hoc modo intelligitur quod habetur in l. Nefes, ff. de negot. gest. Si tamen extraneus alimenta praebuerit, tunc aut protectus esse vel se velle repetere, aut secus si primum, iure repetit, si secundum, tunc coniectaris res definiti debet. Nam si sit diues, potens, liber alius, pius, is iure non repetit, nisi in casu de quo habetur in l. Patrem supra citata: & in hunc sensum intelligitur Glossa dist. 87. cap. ult.

Secundo quaeritur, an peccent parentes, qui filios exponunt? Respondeo, certi & explorati iuris esse, eos peccare, si filios nutrire & alere commode possunt. Vnde in l. necare, ff. de liberis agnoscent. dicitur: Necare videtur non tantum is qui partum profocet, sed & is qui abiicit, & alimoniam denegat, & is qui publicis locis misericordiae causa exponit, quam ipse non habet. Et in cap. si expositus, dist. 87. in sinuati videtur, cum vt homicidam Ecclesiastica dilictione damnandum, qui post certum tempus, expositum infantem non agnoscit. In l. 2. C. de infant. exposit. dicitur: suum dicere non potest, quem pereuntem contempsit. Haec autem omnia locum habent in parentibus, qui per se, vel per alios, filios nutrire commode possunt. Quod si pra. inopia, vel egestate filios alere nequeant, aut tunc de decore & ignominia, curent: saltem, ut illi in hospitali aliqua domo ad id pietatis officium extracta educantur. Sic enim de seruo etiam decernitur in l. 1. C. de Latina liber. tollenda §. sed scimus: Si dominus seruum suum agritudine periclitantem habet, eum quem neque ipse curare possit, neq. alteri commendare, in Xenodochium eum mittat, vel quo poterit modo adiuuet.

Tertio quaeritur, quam poenam contrahant parentes, quorum opera sit abortus? Adnotandum est, abortum esse, cum partus nondum maturus eiecitur: nam ideo dicitur abortus, quia non tempestiue oritur. Partus vero immaturus eiecitur, vel postquam est anima, & vita praeditus, vel nondum vite compos. Si primum, tunc caedes est hominis, si secundum; licet non sit caedes hominis, impeditur tamen vita hominis. Abortus tam iure civili, quam Canonico tanquam nefarius damnatur, vnde in Concilio Illerdensi Can. 2. dicitur: His qui abortum faciunt, vel natos suos extinguunt, post septem annorum curricula communito tribuantur. Et in sexta Synodo generali Constantinop. Can. 9. habetur: Quae pharmaca procurant abortum suocentia, & quae venena suscipiunt partus perimentia, poena occisoris accipiuntur. In l. Necare, ff. de liber. agnoscent. Necare videtur non tantum is, qui partum profocet, sed & is qui abiicit. In l. Cicero, ff. de pœn. dicitur: Cicero in oratione pro Aul. Clientio habita scripsit, Malesiam quandam mulierem, eum esset in Afo, quod ab hereditibus secundis accepta pecunia, partum ipsa medicamenti sibi abegisset, vel capitalis esse damnatam. Sic ibi in l. si mulierem, ff. ad l. Cornelianam, de sicariis: Si mulierem visceribus suis viti in-

in dist.